

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 3. novembrī
(OR. en)

14966/23

AGRI 675
FOOD 81
SAN 630

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 676 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI par pārtiku un pārtikas sastāvdaļām, kas apstrādātas ar jonizējošo starojumu 2020. un 2021. gadā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2023) 676 *final*.

Pielikumā: COM(2023) 676 *final*

Briselē, 27.10.2023.
COM(2023) 676 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par pārtiku un pārtikas sastāvdaļām, kas apstrādātas ar jonizējošo starojumu 2020. un 2021. gadā

Satura rādītājs

KOPSAVILKUMS.....	2
1 KONTEKSTS	3
2 APSTIPRINĀTĀS APSTAROŠANAS IEKĀRTAS.....	3
3 APSTAROŠANAS IEKĀRTĀS 2020. UN 2021. GADĀ VEIKTO PĀRBAUŽU REZULTĀTI.....	4
4 PRODUKTU TIRDZNIECĪBAS STADIJĀ VEIKTO PĀRBAUŽU REZULTĀTI.....	5

KOPSAVILKUMS

Saskaņā ar 7. panta 3. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 1999. gada 22. februāra Direktīvā 1999/2/EK¹ par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz pārtiku un pārtikas sastāvdaļām, kas apstrādātas ar jonizējošo starojumu, dalībvalstis katru gadu Komisijai nosūta:

— to pārbaudīto rezultātus, kas veiktas jonizējošā starojuma iekārtās, t. sk. norādot ar jonizējošo starojumu apstrādātās pārtikas kategorijas un daudzumus un apstrādē lietotās devas, un

— to pārbaudīto rezultātus, kas veiktas produkta tirdzniecības stadijā.

Direktīvas 7. panta 4. punktā noteikts, ka Komisija publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ziņojumu par informāciju, ko katru gadu nodrošina valsts uzraudzības iestādes.

Šis ziņojums aptver laiku no 2020. gada 1. janvāra līdz 2021. gada 31. decembrim. Tajā ir apkopota informācija, ko Komisijai nosūtījušas ES dalībvalstis un Ziemeļīrija. EBTA valstis 2020. un 2021. gadā datus nav iesniegušas.

Periods: 2020. gada 1. janvāris – 2021. gada 31. decembris

Attiecīgās valstis: 27 ES dalībvalstis un Ziemeļīrija

Apstarošanas iekārtas:

— To valstu skaits, kurām ir apstarošanas iekārtas: 13 dalībvalstis un Norvēģija

— Apstiprināto iekārtu skaits: 22

— Slēgto iekārtu skaits: 0

— To valstu skaits, kurās veic apstarošanu: 10 dalībvalstis

Apstrādes dati:

— Apstrādāto produktu daudzums: 5029,1 tonna (-35,8 %, salīdzinot ar 2018.–2019. gadu)

— Galvenās apstrādātās preces: “varžu kājiņas” (76,4 %), “mājputnu gaļa” (11,9 %) un “žāvēti aromātiskie garšaugi, garšvielas un dārzeņu piedevas” (11,6 %)

— Galvenā apstarošanas vieta: Beļģija (83 %)

Pārbaudes tirdzniecības stadijā:

— Analizēto paraugu skaits: 7667

— Prasībām neatbilstošo paraugu skaits 66 (0,9 %)

— Galvenās analizētās preces: “garšaugi un garšvielas” (43,84 %) un “graudaugi, sēklas, dārzeņi, augļi un to produkti” (25,98 %)

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 1999/2/EK (1999. gada 22. februāris) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz pārtiku un pārtikas sastāvdaļām, kas ir apstrādātas ar jonizējošo radiāciju (OV L 066, 13.3.1999., 16. lpp.).

1 KONTEKSTS

Pārtikas apstarošana ir pārtikas produktu apstrāde ar noteikta veida starojuma enerģiju, kas pazīstama kā jonizējošais starojums. Starojuma enerģijai ir atšķirīgi viļņu garumi un jaudas pakāpes, un pēc energoavota atvienošanas tā izzūd. Apstarošanu izmanto sanitāros un fitosanitāros nolūkos, lai iznīcinātu patogēnās baktērijas (piemēram, *Salmonella*, *Campylobacter* un *E. coli*), kas var izraisīt saindēšanos ar pārtiku, un lai iznīdētu organismus, kas ir kaitīgi augiem vai augu produktiem, piemēram, kukaiņus un citus kaitīgos organismus. To izmanto arī, lai aizkavētu augļu nogatavošanos, novērstu dārzeņu (piemēram, sīpolu un kartupeļu) asnošanu vai dīgšanu un galu galā paildzinātu pārtikas produktu uzglabāšanas laiku. Pārtikas apstarošana nevar aizstāt pienācīgu rīkošanos ar pārtiku. Apstarotie pārtikas produkti tāpat vajadzības gadījumā pienācīgi jāatdzesē un pirms lietošanas termiski jāapstrādā.

ES tiesisko regulējumu pārtikas apstarošanas jomā (“pārtikas apstarošanas direktīvas”) veido:

— Eiropas Parlamenta un Padomes 1999. gada 22. februāra Direktīva 1999/2/EK (pamaddirektīva) par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz pārtiku un pārtikas sastāvdaļām, kas ir apstrādātas ar jonizējošo radiāciju. Tajā paredzēti ražošanas, tirdzniecības un importēšanas noteikumi attiecībā uz tādiem pārtikas produktiem un sastāvdaļām, ko apstrādā ar jonizējošo starojumu.

— Eiropas Parlamenta un Padomes 1999. gada 22. februāra Direktīva 1999/3/EK (īstenošanas direktīva) par Kopienas pārtikas produktu un sastāvdaļu, ko apstrādā ar jonizējošo starojumu, saraksta izveidi². Pašlaik šajā sarakstā ietilpst tikai viena pārtikas produktu kategorija: žāvēti aromātiskie garšaugi, garšvielas un dārzeņu piedevas. Sarakstu ar valstu atļaujām pārtiku un pārtikas sastāvdaļas apstrādāt ar jonizējošo starojumu Komisija publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Pārtiku un pārtikas sastāvdaļas ar jonizējošo starojumu var apstrādāt tikai apstiprinātās apstarošanas iekārtās. Iekārtas, kas atrodas Eiropas Savienības (ES) teritorijā, apstiprina dalībvalstu kompetentās iestādes. Direktīvas 1999/2/EK 7. panta 3. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis iesniedz Komisijai sarakstu ar apstarošanas iekārtām, kurām tās piešķirušas apstiprinājumu.

Saskaņā ar Direktīvas 1999/2/EK 6. pantu jebkura apstarota pārtika vai jebkura apstarota pārtikas sastāvdaļa, kas izmantota salikta sastāva pārtikā, jāmarķē ar vārdiem “apstarots” vai “apstrādāts ar jonizējošo radiāciju”.

Lai kontrolētu šīs marķēšanas prasības pareizu īstenošanu un noteiktu pārtikas produktus, kas varētu būt nelikumīgi apstrādāti ar jonizējošo starojumu, Eiropas Standartizācijas komiteja (CEN) ir standartizējusi vairākas analītiskās metodes.

2 APSTIPRINĀTĀS APSTAROŠANAS IEKĀRTAS

Ziņojumā aptvertā perioda (2020. gada 1. janvāris – 2021. gada 31. decembris) beigās Eiropas Savienībā bija 22 apstiprinātas apstarošanas iekārtas, kas atradās 13 dalībvalstīs: Francijā (5), Vācijā (4), Bulgārijā (1), Nīderlandē (2), Spānijā (2), Beļģijā (1), Čehijā (1), Horvātijā (1), Igaunijā (1), Itālijā (1), Ungārijā (1), Polijā (1) un Rumānijā (1).

No šīm 13 dalībvalstīm, kurās ir apstarošanas iekārtas, 2020. un 2021. gada periodā pārtikas apstarošana netika veikta trijās dalībvalstīs: Bulgārijā, Itālijā un Rumānijā.

² OV L 66, 13.3.1999., 24. lpp.

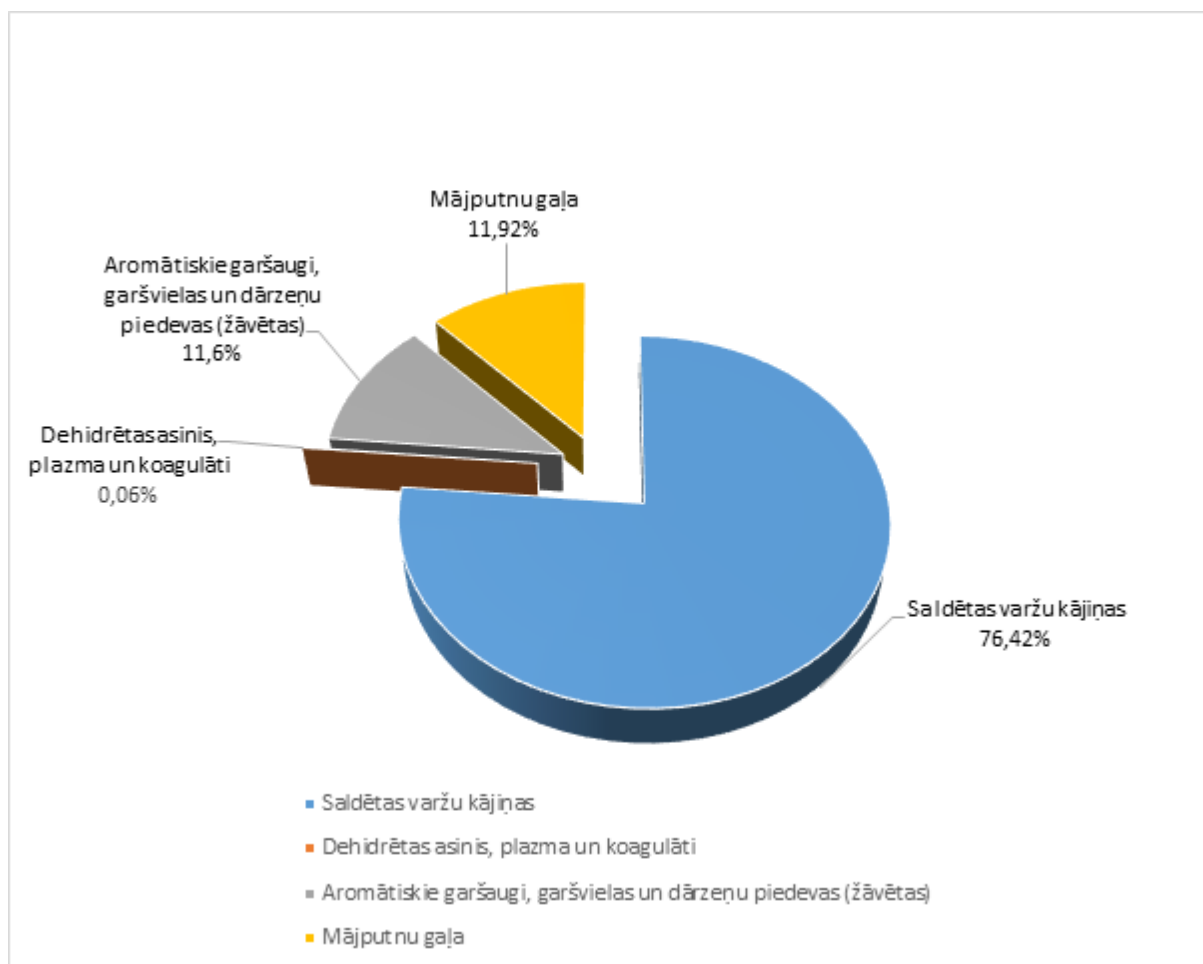
3 APSTAROŠANAS IEKĀRTĀS 2020. UN 2021. GADĀ VEIKTO PĀRBAUŽU REZULTĀTI

2020. un 2021. gadā ES dalībvalstīs ar jonizējošo starojumu apstaroto produktu kopējais daudzums bija 5029,1 tonna. Apstrāde galvenokārt notika Beļģijā, kas apstrādāja 83 % ES apstarotās pārtikas.

Trīs galvenās ES apstarotās preces bija varžu kājiņas (apmēram 76,42 %), mājputnu gaļa (11,92 %) un žāvēti aromātiskie garšaugi, garšvielas un dārzeņu piedevas (11,6 %).

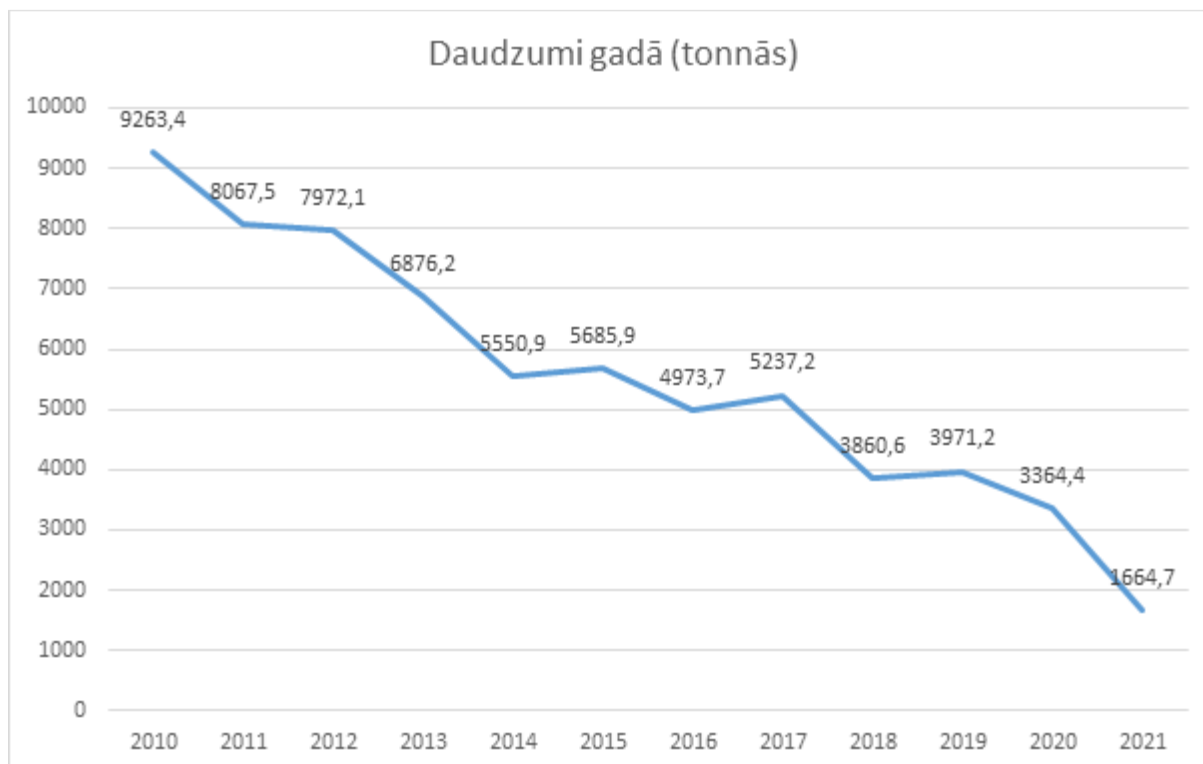
1. attēlā parādīts 2020. un 2021. gadā ES dalībvalstīs apstiprinātajās iekārtās apstaroto produktu sadalījums.

1. attēls. 2020. un 2021. gadā ES apstaroto pārtikas produktu sadalījums pa kategorijām

Kā redzams 2. attēlā, to pārtikas produktu daudzums (tonnās), kas ES apstrādāti ar jonizējošo starojumu, kopš 2010. gada samazinās.

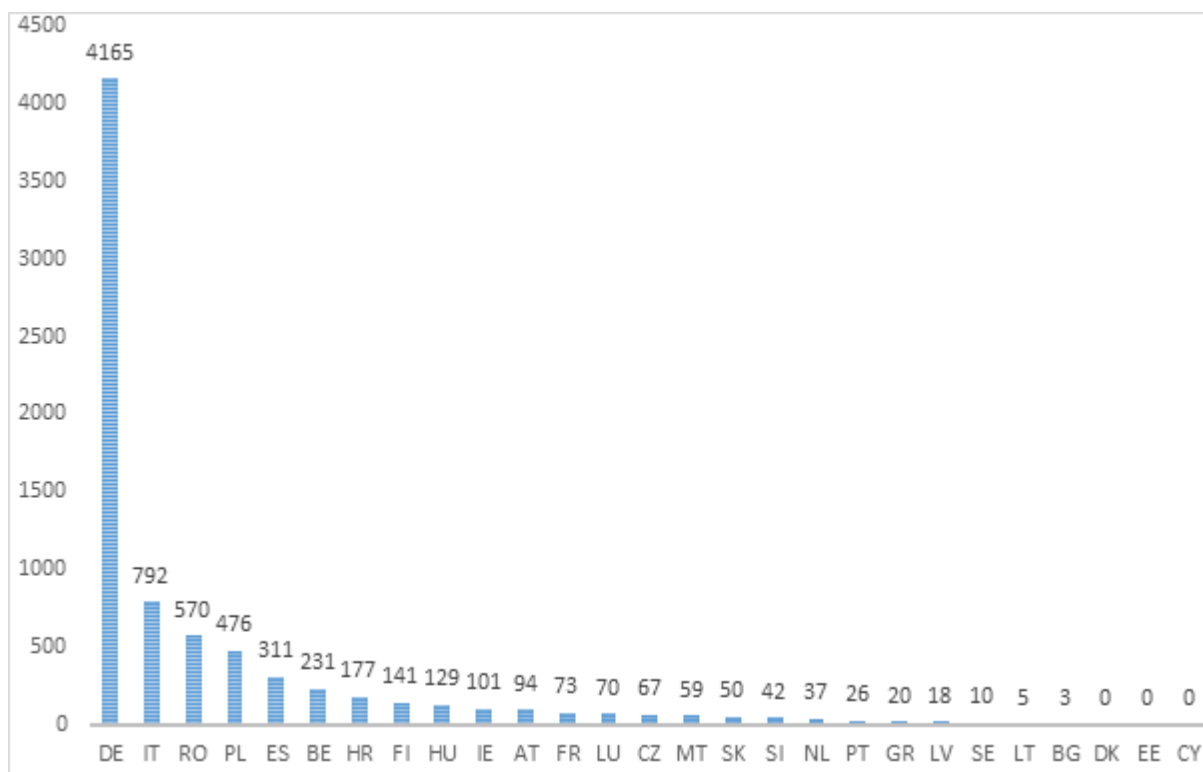
2. attēls. Tādu pārtikas produktu daudzumi, kas Eiropas Savienībā apstiprinātās apstārošanas iekārtās apstrādāti ar jonizējošo starojumu kopš 2010. gada

4 PRODUKTU TIRDZNIECĪBAS STADIJĀ VEIKTO PĀRBAUŽU REZULTĀTI

Laikā no 2020. līdz 2021. gadam 24 ES dalībvalstis izanalizēja 7667 paraugus, t. i., kopumā vidēji par 21,8 % mazāk nekā 2018.–2019. gadā. Dati par katru ES dalībvalsti ir pieejami II pielikumā un apkopoti 3. attēlā.

3. attēls. Katrā dalībvalstī 2020. un 2021. gadā produkta tirdzniecības stadijā analizētie paraugi

Trīs dalībvalstīs budžeta ierobežojumu dēļ (Dānijā) vai laboratoriju kapacitātes trūkuma dēļ (Kiprā un Igaunijā) 2020. un 2021. gadā produkta tirdzniecības stadijā analītiskas pārbaudes netika veiktas.

No pavisam 7667 analizētajiem paraugiem prasībām neatbilda 66 paraugi (0,9 %), bet par 80 paraugiem (1 %) rezultāti bija nepārlicināmi. Novēroto neatbilstību iemesli galvenokārt bija nepareizs marķējums un aizliegta apstarošana. Neatbilstību īpatsvars (0,9 %) bija nedaudz zemāks nekā iepriekšējā ziņojumā aptvertajā periodā, proti, 2018. un 2019. gadā (1 %).

Kā parādīts 4. attēlā, galvenie tirdzniecības stadijā analizētie pārtikas produkti bija “garšaugi un garšvielas” (43,84 %), kam sekoja “graudaugi, sēklas, dārzeņi, augļi un to produkti” (25,98 %).

4. attēls. Eiropas Savienībā 2020. un 2021. gadā produkta tirdzniecības stadijā analizētās pārtikas produktu kategorijas

